

KFAnytt

Nr 3 • November 2009 Årgång 20

Medlemstidning

för oss amputerade

"Vad gör man inte för konsten",
säger Kfa:s ordförande Leif Axelsson

KFA:s konstprojekt *Ceteris Paribus*
[Allt annat är lika] fortsätter

Nyhet!

Flex-Foot® Assure – komfort & säkerhet

Flex-Foot® Assure är perfekt för dig som främst rör dig i din närmiljö, t.ex. går till affären, är i trädgården eller håller på med andra enklare hushållssysslor.

Flex-Foot® Assure är konstruerad för att ge dig ett symmetriskt rörelsemönster med komfort och stabilitet. Allt för att minska belastningen på din kropp och ge dig en så komfortabel och säker gång som möjligt samt se till så att du orkar med det du vill.

Flex-Foot® Assure

Vid frågor, kontakta din ortopedingenjör eller Össur Nordic 018-18 22 00, www.ossur.com.

Össur är ett internationellt företag på den ortopediska marknaden. Vi lägger en stor del av vår omsättning på forskning och utveckling och har för närvarande 317 registrerade patent.

Vår mission är att utveckla och tillhandahålla lösningar inom ortopedi som förbättrar människors liv. "Life Without Limitations", vårt motto och ledstjärna.

Life Without Limitations®

MEDLEMSTIDNING

KFA-nytt
Utkommer 4 nr/år

**KFA-NYTT ÄR ORGAN FÖR
KOALITION
FÖR AMPUTERADE**

KFA är en riktsäckande intresseorganisation för diagnosgruppen amputerade utan minimum- eller åldersbegränsningar, deras anhöriga och yrkesgrupper som arbetar med amputerade

**PRENUMERATION och
STÖDMEDLEMMAR**

Betalar 200 kr/år till pg 228257-2
(Gäller ej KFA:s medlemmar)

REDAKTION

Åke Persson
ortopedtekniskt ansvarig
Leif Axelsson
brukarsansvarig

**KOALITION
FÖR AMPUTERADE**

KFA, Box 190 11
250 19 Helsingborg

KANSLI

Tel och Fax: 042-15 50 30
Mobil: 0730 - 30 46 30
E-post: k.f.a@telia.com
Hemsida: www.kfa.se
Kontoret är oftast bemannat
Postgiro: 22 82 57 - 2

MEDLEMSAVGIFT

År 2008 - 150 kr
Inbetalas till pg 22 82 57-2

KFA-nytt tar gärna
emot tips och material.

Skicka det gärna med diskett eller e-post. Av utrymmesskäl förbehåller vi oss rätten att ändra och stryka i insända manus. Manus skickas till:
KFA, Box 190 11,
250 19 Helsingborg

**PRODUKTION
STODAB**

Bjuv
Tel: 042-70 250
magazine.makers@swipnet.se

ANNONSER

Leif Axelsson
Tel 042-15 50 30

**UPPLAGA
3000 ex**

ISSN 1402-6872

LEDARE

Vi behöver förebilder!

Hej alla medlemmar! Hösten är här med underbara färger. Äntligen är nummer 3 av KFAnytt tryckt och klar. "Bättre sent än aldrig", som det heter.

Förebilder är något som alla behöver, även vi som är amputerade. Alla människor behöver någon som kan ge hopp, tröst och framtidstro – att kunna se att det går, fast uppförsbacken aldrig verkar ta slut. Möjligheten att kunna söka upp, ställa frågor och få de svar som du och jag saknar när det känns tungt. Jag jobbar vidare med vår vandringsutställning som är tänkt att ge inspiration, visa på våra möjligheter och inte minst presentera just förebilder. Förebilder för alla – ung som gammal, amputerad eller inte. Att se och förstå och att aldrig ta något för givet. Namnet på vandringsutställningen är CETERIS PARIBUS, är latin och betyder ALLT ANNAT ÄR LIKA, alltså vi är som alla andra utom vissa kroppsdelar förstås!

Det här är ett spännande projekt som har fått positiv respons även utanför Sveriges gränser, vilket givetvis är mycket glädjande för KFA och mig. Vi behöver emellertid lite fler samarbetspartners!

När vi talar om förebilder och om att få hjälp när uppförsbacken nästan är lodrät kommer jag osökt in på Eva-Kajsa Stenvall i Borås, ordförande i KFA Sjuhärad. Som de flesta har märkt så "snålar" kommunerna med parkeringstillstånd, detta grundar sig på hårdare regler från Transportstyrelsen. Med all rätt vill jag påstå OM det finns skäl till det. I Borås så har det varit väldigt besvärligt för en av våra medlemmar som är i 70 årsaldern och har svårt att gå. Han blev vid ansökan jämställd med en amputerad idrottsman "han var nära att få springa i OS". Nu har allt ordnat sig tack vare Eva-Kajsa! Jag vill tacka henne å medlemmarnas vägnar för ett fantastiskt arbete! Det går att läsa om Eva-Kajsa i Borås tidning! Bra jobbat, en riktig förebild!

Jag ser fram emot fler berättelser från er medlemmar, fler förebilder, där ni berättar om ert nya liv som amputerad, hur du/ni lever idag med familj, och ja, med allt vad det innebär.

Hoppas att ni alla har en fin höst och fin vinter! Var rädda om er och fånga dagen!

Vi hörs igen i december

Leif Axelsson

Ordförande

KFAs samarbetsprojekt med Elisabeth Ohlsson Wallin går vidare. Projektet har nu fastställts till den latinska frasen *Ceteris Paribus* - "allt annat är lika", för att framhålla att det inte finns något i grund och botten som skiljer de amputerade från alla andra alla samhällsmedborgare. En viktig poäng i arbetet med att synliggöra våra medlemmar.

Här intervjuar Gerd Eriksson Elisabeth Olsson och självaste KFA-ordföranden som poserar framför kameran.

AV GERD ERIKSSON
KFA

PÅ EN HÖSKULLE I Småland inledde Elisabet Ohlsson Wallin första plåtningen till sin nästa utställning "Ceteris Paribus". Den här gången handlar det om amputerade. En utställning som både ska synliggöra och väcka tanken om konsekvensen av en förlorad kroppsdel.

– Sedan min pappa amputerades för ett par år sedan har jag funderat mycket på vad som händer när man blir av med en kroppsdel. Det är inte bara ett ben eller en arm du blir av med även hjärnan måste möblera om när kroppen ändras. Amputation är

något det pratas alldeles för lite om.

Hon gör utställningen tillsammans med riksföreningen Koalition för amputerade, KFA. Och det är ingen mindre än dess ordförande,

Leif Axelsson, som ligger uppflugen på höskullen som första modell.

Han har amputerat både händer och fötter och det var också han som kontaktade Elisabet Ohlsson Wallin efter att ha hört om en liknande utställning i Norge som gjort succé. Det blev startskottet för deras samarbete.

– Utställningen i Norge gjordes för åtta år sedan men visas än i dag runt om i landet. Jag hoppas att denna ska få samma genomslag. Syns gruppen amputerade mer ger det oss också mer makt att påverka beslutsfattarna. säger Leif Axelsson.

"Ceteris Paribus" kommer att innehålla ett 20-tal färgbilder i storformat på amputerade människor i

Foton: KFA

olika åldrar och av olika kön. Elisabet Ohlson Wallin påpekar att det inte kommer att vara dokumentära bilder utan arrangerade porträtt. Däremot finns inget enhetligt koncept för modellerna på bilderna, de kommer att ha möjlighet att själva få vara med och bestämma.

– Ofta när jag plåtar brukar jag fråga om de har någon drömbild de skulle vilja se sig själva i. Så kan det bli även den här gången, säger Elisabet Ohlson Wallin.

Ingen känsla av offer

Det är elva år sedan Elisabet Ohlson Wallin gjorde utställningen "Ecce Homo" som orsakade visst rabalder. Men utställningen "Ceteris Paribus" tror hon varken kommer att väcka anstöt eller provocera. I stället hoppas hon att bilderna kommer att väcka nyfikenhet och tankar om vår kropp.

– Jag vill inte ha någon offerkänsla

i bilderna, det ska vara *happy pictures*. Bilder som är en liten flirt med bilderna i de glassiga stora mode-magasinen.

De amputerade som ställer upp som modeller, med eller utan proteser, har hört av sig till KFA från runt om i landet för att vara med. Och Elisabet Ohlson Wallin garanterar att det inte blir naket den här gången, i alla fall inte helnaket.

I samband med utställningen kommer även Leif Axelsson att hålla föredrag och berätta om sitt liv. Hur han efter en akut blodförgiftning tvingades amputera både händer och fötter samtidigt som hans fru väntade och födde deras andra son.

– Jag hoppas att väcka debatt med min berättelse och få upp människors ögon för amputerades situation.

Premiärvisning av utställningen blir i början av nästa år, det år då det också är tänkt att tillgängligheten ska vara utbyggd i Sverige. "Ceteris Paribus" kommer efter premiären att gå på turné på museer och konsthallar runt om i landet.

– Vi hoppas naturligtvis att kunna visa den på så många platser som möjligt. Men det kostar pengar. Så parallellt med arbetet med utställningen kommer vi att försöka hitta fler sponsorer och lämpliga samarbetspartners, säger Leif Axelsson och Elisabet Ohlson-Wallin. ★

CENTRI®

A Fillauer Company

PLIÉ är ett av de snabbaste microprocessorstyrda knäna på marknaden. Det ger dig en trygg, säker och energisnål gång i din vardag.

PLIÉ
MPC-KNEE

FREEDOM
PROSTHESES

Vid frågor, kontakta din ortopedingenjör eller • Centri AB 08 - 505 332 00 • www.centri.se

Ovationer för banbrytande handprotes

PÅ SÄTT OCH VIS definierar våra händer vår mänsklighet. Våra symmetriskt formade händer och fingrar är en unik struktur som tillåter oss att skriva, måla, spela piano, etc. De som förlorar händer som en följd av olycka, krig eller sjukdom, känner ofta att de har förlorat mer än bara ett verktyg.

En ny uppfinning från Tel Aviv University kan emellertid ändra på detta. Prof. Yosi Shacham-Diamand från TAU's Department of Engineering arbetar med en grupp forskare från EU, och de har konstruerat en konstgjord hand i absolut state-of-the-artkvalitet, som kan "kopplas" samman med befintliga nervändar i stumpen. Protesen, som kallas "SmartHand," liknar - i funktion, känslighet och utseende - en riktig hand.

Svensken Robin af Ekenstam, som deltar som projektets första försöksperson, har inte bara kunnat utföra extremt komplicerade uppgifter som att äta och skriva, berättar att han också ska kunna "känna" sina fingrarn igen.

Kort sagt, Prof. Shacham-Diamand och hans team har lyckats

förbinda Ekenstams tankar till hans SmartHand.

Länk mellan tanke och maskin

TAU samarbetar med Sverige och Lunds universitet, vad gäller gränssnittet mellan kroppens nerver och protesens elektronik.

– Vi använder friska nervändar som finns kvar på stumpen, berättar Prof. Yosi Shacham-Diamand. Vårt team utvecklar ett gränssnitt mellan protes och nerver genom att använda kognitiv neurovetenskap och det senaste som finns inom det informationsteknologiska området.

Prof. Shacham-Diamand driver en av de främsta laboratorierna i världen för nano-bio-gränssnitt vetenskap: Institutionen för systemteknik - *Physical Electronics Lab*.

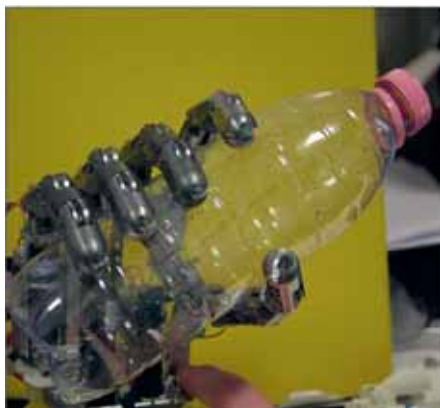
– Vår utmaning, fortsätter professor Shacham-Diamand, var att göra en elektrod som inte bara var flexibel, utan skulle också kunna implanteras i människokroppen och fungera i minst 20 år.

Robin kommer att kunna använda SmartHand, så länge han önskar.

Efter bara lite övning använder han handen som om det är hans egen, menar professor Shacham-Diamand. Vi har byggt in taktila sensorer också, så informationsutby-

Foton: Lunds universitet

tet går åt båda hållen. Dessa gör det möjligt för Ekenstam att utföra svåra uppgifter som att äta och skriva.

– Jag använder muskler som jag inte har använt på flera år, säger Robin i en intervju. Jag tar något hårt och kan då känna det i fingertopparna, vilket är märkligt eftersom jag inte har dem längre. Det är fantastiskt!

Fingertoppskänsla

Avsikten är att forskningsteamet också skulle ha konstruerat ett bioniskt ben som också det skulle kopplas till hjärnan, men man valde att börja med en hand eftersom det ställer extra krävande utmaningar kring finmotorik.

– Fingrarna i handen är den mest komplexa kroppsdel vi har, påpekar Prof. Shacham-Diamand. Hjärnan behöver synkronisera förflyttningen av varje enskilt finger på ett mycket komplicerat sätt.”

Med hjälp av TAU-teamet, har SmartHand projektet kunnat integrera de senaste framstegen gjorda inom dagens forskning kring ”intelligent” teknik. Fyra elmotorer och 40 sensorer aktiveras när SmartHand vidrör ett objekt, som inte bara re-

plikerar rörelsen hos en hand, utan ger också användaren en känsla av beröring och upplevelse av handen. Prototypen ser i dagsläget mycket ”bionisk” ut men framtidens SmartHand kommer att förses med konstgjord hud som ger hjärnan ännu mer känslomässig återkoppling. *Källa: Earth Stream* ★

AMPUTEE SPORTS CLINIC 2010

Den 9 januari 2010 anordnas Amputee sports clinic 2010 på Kålgårdsarenan i Jönköping. Evenemanget är kostnadsfritt och lunch ingår.

ARRANGÖRER:

ANMÄLAN

ANMÄL DIG SENAST DEN 30 NOVEMBER TILL SPORTSCLINIC@HHJ.HJ.SE
OM DU ANMÄLER DIG INNAN 30/11 FÅR DU EN T-SHIRT.

SPONSORER:

erimed

Carlsberg
QUALITY FOR LIFE

Mexikanskt "sjömonster" kan ge amputerade ett hopp om mirakel

FORSKARE HÅLLER på att genetiskt modifiera en mexikansk salamander med mycket speciellt utseende. Enligt en gammal azteksägen är den en förvandlad gud, men man tror att dess förmåga att återskapa förlorade kroppsdelar en dag kan komma att hjälpa amputerade patienter.

Salamanderarten som egentligen heter Axolotl, kan bli 30 cm lång, även om den genomsnittliga storleken är närmare hälften. Den har tunna fjäderlika yttre gälar, som sticker ut bakom det breda platta huvudet, iögonfallande är det permanent tecknade leendet.

Arten förekommer uteslutande i sjön och kanalerna i Xochimilco, nära Mexico City.

Fantastisk återhämtningsförmåga

Det är emellertid inte axolotls charm, som fått forskarna att uppmärksamma salamandern, utan dess otroliga förmåga att återhämta sig från skador. Många andra djurarter har egenskapen att kunna återfå förlorade kroppsdelar, men Axolotl förnyar ständigt skadade lemmar, käkar, hud, inre organ och delar av sin hjärna samt ryggmärg.

Det amerikanska försvarsdepartementet i USA har fått ett anslag om 6.25 miljoner dollar, öronmärkta

Kan denna lilla varelse bära på en revolutionerande hemlighet?

för forskning kring det lilla djurets anmärkningsvärda egenskap. Förhoppningarna är att man skall kunna hjälpa de mer än 1.000 soldater som kommit tillbaka från Irak och Afghanistan med förlorade kroppsdelar.

– Människor har en viss förmåga att reparera skadad vävnad, men denna förmåga är i en jämförelse ytterst begränsad. Axolotl återhämtningsmöjlighet kan jämföras med utvecklingsprocessen hos ett embryo, säger Elly Tanaka från Centre for Regenerative Therapies i Dresden, Tyskland.

Modernt mirakel

Tanaka har med genetiskt ingenjörss-

konst och mullvadssalamandrar, som i vilt tillstånd saknar hudpigment, lyckats infoga en grönt lysande gen från en manet i salamanderns celler, och kan på så sätt betrakta förnyelseprocessen.

– Huden är så transparent att vi kan se det fluorescerande proteinet inne i det levande djuret, fortsätter han. Avsikten är att hitta paralleller med människans läkningsprocess.

Om forskarna har rätt och lyckas tillämpa de nya kunskaperna på människan så är möjligheterna att betrakta som ett modernt mirakel. De positiva konsekvenserna för ett oräkneligt antal människor skulle bli astronomiska. *Källa: Reuters*

Vi sponsrar KFA

Halmstad

Tel 035-13 12 56 Fax 035-18 82 70

Jönköping

Tel 036-30 01 50 Fax 036-71 36 46

Kalmar

Tel 0480-44 88 40 Fax 0480-44 88 43

Linköping

Tel 013-22 30 75 Fax 013-22 30 79

Motala

Tel 0141-771 13 Fax 0141-781 13

Norrköping

Tel 011-22 36 27 Fax 011-26 06 00

Varberg

Tel 0340-48 15 65 Fax 0340-67 78 94

Västervik

Tel 0490-865 33 Fax 0490-870 17

Växjö

Tel 0470-58 78 65 Fax 0470-223 30

ORTOPEDISKA AB

Uppsala

Uppsala Science Park
Tel 018-56 70 50 Fax 018-56 70 60

Stockholm

S:t Görans sjukhus
Tel 08-619 28 00 Fax 08-618 37 97

Stockholm

Södersjukhuset
Tel 08-658 79 50 Fax 08-84 90 37

Gävle

Södra Kungsgatan 7
Tel 026-61 20 85 Fax 026-61 20 86

Kristianstad

Tel 044-309 12 95 Fax 044-12 52 59

Skövde

Tel 0500-43 15 80
Fax 0500-41 44 66

Lidköping

Tel 0510-855 66
Fax 0510-209 99

Helsingborg/Landskrona

Tel 042-13 24 55

Lund/Ystad

Tel 046-31 15 80

Orup

Tel/Fax 0413-259 60

Stockholm

Tel 08-624 95 50 Fax 08-624 06 47

Butik Danderyds Sjukhus

Tel 08-655 73 75

Södertälje

tel 08-550 89 780

Gotland

Tel 0498-27 99 42 Fax 0498-27 99 42

www.ot-center.se

AKTIV ORTOPEDETEKNIK

Aktiv Ortopedteknik

i Stockholm AB

Stockholm
Tel 08-545 478 70 Fax 08-30 48 88

Aktiv Ortopedteknik

i Sörmland AB

Eskilstuna
Tel 016-10 30 41 Fax 016-14 89 35
Nyköping
Tel 0155-24 50 74 Fax 0155-28 21 92

Aktiv Ortopedteknik

i Dalarna AB

Falun
Tel 023-70 52 30 Fax 023-70 52 32

Aktiv Ortopedteknik

i Uppsala AB

Uppsala
Tel 018-10 20 55 Fax 018-10 25 33

Aktiv Ortopedteknik

i Ängelholm AB

Ängelholm
Tel 0431-810 03 Fax 0431-197 50

Aktiv Ortopedteknik

i Västernorrland AB

Örnsköldsvik
Tel 0660-891 42 Fax 0660-837 93

Aktiv Ortopedteknik

i Malmö AB

Malmö
Tel 040-33 25 06 Fax 040-33 62 57

Aktiv Ortopedteknik

i Västmanland AB

Västerås
Tel 021-17 35 03 Fax 021-83 03 45

Aktiv Ortopedteknik

i Jämtland AB

Östersund
Tel 063-15 37 71 Fax 063-13 47 01

Aktiv Ortopedteknik

i Gävleborg AB

Gävle
Tel 026-15 49 40 Fax 026-12 31 30

Aktiv Ortopedteknik

i Värmland AB

Karlstad
Tel 054-61 53 62 Fax 054-15 23 04

Kronprinsessan Victoria invigde Veidekkebygge

KRONPRINSESSAN Victoria återinvigde rehabiliterings- och kunskapscentret Dalheimers hus i Göteborg på tisdagen den 29 september i närvaro av politiker, byggherrar, entreprenörer och en av frontfigurerna för de rörelsehindrade, David Lega, som firade det nyrenoverade huset med en pingismatch mot Carolina Klüft till jublet av de cirka 300 närvarande gästerna.

Det var i april 2008 som Veidekke Entreprenad, region Väst, fick i uppdrag av Göteborgs stad att bygga om och till Dalheimers Hus som byggdes klart 1974. Då förrättades invigningen av kungen och drottningen. Huset är byggt och anpassat för människor med olika typer av funktionshinder.

Nu har anläggningen fått ett utökad aktivitetscenter, större restaurang samt ett större, mer ändamålsenligt gym som ligger i anslutning till poolområdet. Ett större bibliotek, fler konferensrum samt ett utökad korttidsboende med rehabilitering, har också ingått i projektet. På en

Kronprinsessan Victoria med det silversmycke hon fick i samband med invigningen.

av fasadväggarna har solavskärmare som samtidigt fungerar som solfångare installerats.

– Jag är väldigt imponerad av det fina teamarbete vi har haft tillsammans med beställare och byggare. Trots oförutsedda hinder på vägen i form av asbest som fick saneras under flera veckor, har Veidekke lyckats hålla den ursprungliga tidplanen, säger chefen för Dalheimers hus, Kenneth Ericson.

– Vi är ett bra gäng som har arbetat utan avbrott, inklusive sommarsemestrarna både i år och förra året, säger platschef Fredrik Idbäck.

Cirka 80 miljoner kronor blev slutnotan för om- och tillbyggnaden av Dalheimers hus. Kronprinsessan Victoria och gästerna besökte anläggningen och kronprinsessan tog sig god tid att tala med flera av nyttjarna. Vid besöket i Aktivitetscentrets ena smedja, överlämnades ett silversmycke i form av en dansös, som egenhändigt hade tillverkats av en av de medverkande. Motivet valdes för att symbolisera den projektverksamhet som pågår för personer med den obotliga Huntingtons sjukdom, även kallad danssjukan. Dalheimers hus har erhållit 7 MSEK för detta projekt från Arvsfonden.

– Jag är oerhört imponerad av allt jag har fått se. Här finns ett engagemang och en helhetssyn som egentligen borde vara en självklarhet, sade kronprinsessan Victoria i sitt invigningstal. ★

erimed

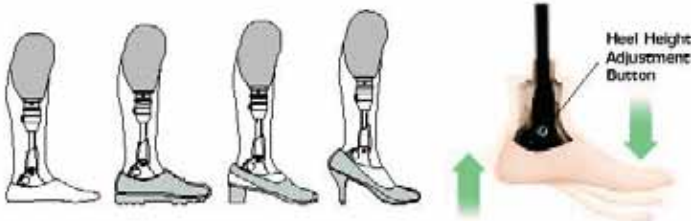
College Park Accent™

Accent, en knapptryckning mellan högklackat och barfota. Sandaltån och ett genialiskt flexibelt ankelblock tar upp rörelsen i ankeln.

Function

Adjustable Heel Height with 2 inch (51 mm) range

www.erimed.se
Tel: 08-449 56 50

Foto: Magnus Forslin

Vi besöker Ακροπολις nya museum

AV MAGNUS FORSLIN

KFAnytt

ATHEN. DEN VÄSTERLÄNDSKA civilisationens vagga, en gång medelhavets kulturella centrum. Idag – bullrigt kaotisk, planlöst projekterad, smogig, nedgången, möjligtvis en nödtvungen trampolin för en betydligt behagligare båtluff i det Egeiska havet. Längre var detta en nog så korrekt bild. Men den bör nog nyanseras något. Inför Olympiaden 2004 gjordes en imponerande kraftinsats för putsa upp staden så att den något sänär minner om sin forna glans. Ett förnyingsarbete som ytterligare kom att förstärkas den 20 juni i år då Acropolis Nya Museum kunde slå upp sina dörrar helt och hållet för allmänheten. Ett lika imponerande, som omstritt byggnadsverk, och med vilket vi här skall stifta närmare bekantskap med.

Oavsett vad man tycker om det nya Acropolismuseets funktionalitet, estetik, placering, etc, måste man ändå imponeras av det monumentala intryck det ger, beläget i stadsdelen Makrygianni, endast 300 meter från det antika Acropolis.

Tidigare låg ett mindre museum uppe på själva plattan strax öster om

Parthenon, diskret nedsänkt i klippan. En första upplaga började byggas strax efter det att Grekland fick en ny konsitution och blev demokratiskt land (1865). 1950 byggdes museet ut till följd av att samlingarna ökade i omfång genom alla nya fynd som gjordes i och omkring Acropolis. Ganska snart var även detta mu-

Foto: Nikos Danilidis.

Interiört fanns på tre sidor i Parthenon en fris som visar den stora Panathenaia-processionen, den stora årliga festivalen till Athenas ära under klassisk tid. På den fjärde sidan visar frisen Olympens gudar.

Acropolismuséet kortfakta

Antal föremål: 4.000

Utställningsyta: 14.000 m²

Golvyta: 21.000 m²

Kostnad: 130 milj EUR

Byggnadsår: 2003-2007

Handikappanpassa? Ja, alla delar av museet är tillgängligt med rullstol. Det finns också särskilda parkeringsplatser för handikappade utanför.

seum alldeles för litet för att kunna härbärgera de antika konstskatterna, varför en arkitektstävling för ett helt nytt museum utlystes redan för 30 år sedan. Det vinnande förslaget kunde dock inte realiseras p g a att den mark som utgjorde en förutsättning för byggnadens konstruktion, inte kunde tas i anspråk.

Ytterligare vinnande förslag från tävlingar 1979 och 1989 skrinlades p g a nya fyndigheter som gjordes på de tilltänkta platserna.

Efter en fjärde tävlingsomgång vann den i New York verksamme arkitekten Bernard Tschumi som kunde presentera ett mycket elegant och genialt förslag: Muséet "svävar" ovanför de delvis ännu pågående utgrävningarna av fornkristna boplatser, och kan beskådas av besökarna genom glasgolv och öppna gårdar.

Ett annat krav som måste uppfyllas och som faktiskt var ett av de tunga skälen för ett nytt museum är att byggnaden måste tåla kraftiga jordbävningar. (Hela 10.0 på Richterskalan). Senast 1999 drabbades Athen av en mycket kraftig jordbävning (6.0 på Richterskalan), och en mängd ovärderliga artefakter blev då förstörda. Grekerna menar nu

Det nya muséet är i alla delar handikappanpassat med ramper, hissar, rulltrappor och tröskellösa breda passager. Propyléerna dvs entrén till Acropolis bara några hundra meter bort, är svårforcerad oavsett man har ett handikappad eller inte. Ett besök på Acropolis görs helst i samband med att det öppnar kl 08.00, då turistmassorna ännu inte kommit dit.

att man i och med det nya muséet också har underminerat engelsmännens fämsta argument för att behålla "Lord Elgin's Marbles" på British Museum, nämligen i ett konserverande syfte.

Lord Elgin's Marbles

Lord Elgin's Marbles är en imponerande samling pediment och metoper från bl a Parthenon, därför också kallade *Parthenons skulpturerna*, införskaffades av Lord Elgin, skottsk adelsman och diplomat, under åren 1801-03. Han köpte dem av turkarna som då var ockupationsmakt och helt sonika högg ner dessa fantastiska reliefer från friser, gavelfält, mm.

1816 sålde han kollektionen till den Brittiska staten och under lång tid har dessa konserver utgjort ett mycket ömtåligt ämne i relationerna med Grekland. Den namnkunnige sångerskan och skådespelerskan Melína Mercúri, sedemera kulturminister, har kämpat hårt för att återbörda skatterna till Grekland.

Glas, betong och marmor

Bortsett från jordbävningar är också Athens famösa smog en eroderande faktor vad gäller stadens kulturella

Foto: NikosDanilidis

Dansös från Dionysosteatern. Teatern är belägen på Acropolis slutning

Foto: Magnus Forslin

arv. Men också detta har Tschumi beaktat vid ritbordet som kommit åt problemet genom filter och avancerade klimatanläggningar. Man har också försett museet med ett speciellt glas så att man skall kunna betrakta skulpturerna i naturligt ljus, utan att de utsätts för direkt soljus.

Glaset är också tillsammans med betong och marmor de nyckelelement som museet byggts av. Det ger ett ytterst sobert, enkelt och stilrent intryck som effektivt kontrasterar och framhåller de konstverk byggnaden ställer ut. Men detta har också givit upphov till en hel del kritik – ”här finns ju ingenting av antikens klassiska arkitektur!”. Men Tschumi försvarar sig med att det är poänglöst att efterapa 400-talets arkitektoniska briljans för konstruera en antik miljö. Det blir inte äkta. Så mycket bättre att försöka skapa en byggnad som motsvarar Parthenons perfektion men med 2000-talets estetik och teknik. Däremot vill Tschumi återanvända den klassiska arkitekturens matematiska exakthet och harmoniska proportioner.

Det är också lätt att ge Tschumi rätt; tack vare glas i tak och golv, atrium genom etage och balkonger, kan besökaren uppleva samma känsla av svidlande storslagenhet som när

De berömda karyatiderna som håller upp taket på erechteion. Originalen, nedan, finns numera på muséet, och templet har ersatts med kopior

Foto: Magnus Forslin

man passerar Beuleporten och drabbas av de instörtande Propyleerna (ingången till Acropolis), eller vid den första anblicken av Parthenon när man väl kommit upp på klippan.

Inget annat museum har tidigare anpassats så för att utnyttja det naturliga ljuset. Det gör också att föremålen uppfattas olika vid olika tidpunkter under dagen. Foto: Nikos Daniilidis.

En kort rundvandring

Acropolis nya museum består i huvudsak av tre etager, och två halvplan, där det ena som ligger mellan etage 2 och 3 har butik och café med en stor terrass med utsikt över Akropolis. Schematiskt är byggnaden uppdelad i bas, mitt och överdel, där varje del är byggd och anpassad för vad som där skall ställas ut.

Själva utställningsdelen av det första etaget är sluttande och skall föra tankarna till Acropolis klippssidor. Här finns utvalda artefakter i väggarna och skulpturer på pedistaler. Stigningen slutar i nästa etage som visar de arkaiska föremål och statyer som hittats på och omkring klippan, dvs artefakter som är från 600-talet fram till slutet av de persiska krigen 480/479 f kr. Eftersom samtliga skulpturer står likt en pelarskog i utställningssalarna kan man betrakta dem från alla sidor, vilket tidigare inte har varit möjligt.

Etage 3 är förmodligen det plan som gör störst intryck. Planet har försiktigt, likt Rubiks kub, vridits i 23 grader i förhållande till resten av byggnaden för att på så vis kunna ligga parallellt med Parthenon i exakt samma vinkel. Parthenons fantastiska rektangulära fris har rekonstruerats och löper runt en inomhusgård med samma proportioner som den egentliga ”cellan” för att kunna beskådas på nära håll. Man har gjort rekonstruktioner av de stycken av frisen som finns på British Museum, och även i Louvren.

Enbart frisen motiverar, trots sin ofullkomlighet, en resa till Athen. ★

Originalkaryatiderna från Erechteion ovan

Foto: Nikos Daniilidis.

8:e Nordiska Ortopedtekniska-kongressen(NOK)

Göteborg 8 – 10 oktober 2009

Arrangör: Sveriges Ortopedingenjörers Förening

DEN 8:E NORDISKA Ortopedtekniska kongressen var ett mycket välbesökt arrangemang med över 500 deltagare från Nordens samtliga länder. Man fokuserade på framtiden och många föredrag uppehöll sig runt detta tema. Nedan saxar vi några exempel från programmet:

Lena Berglins från Svenska textiltilhögskolan i Borås, som anses världsledande inom textiltforskning, talade om samarbetet mellan tekniker, kemister, biologer och designers. Och om hur deras arbete leder fram till fantastiska tyger, som kan lysa om natten, ändra mönster då det utsätts för värme, växa för att sedan krympa ihop, absorbera ljud efter behov eller alstra och lagra energi, som sedan kan avges.

Hon berättade om en tröja, som tack vare invävda metalltrådar kan mäta hjärt- och andningsfrekvens. Andra textila material kunde stimulera kroppens vävnadstillväxt för att sedan brytas ned då den inte längre behövs. Dessa material används till viss del redan inom OTA-verksamheten – problemet är att de är kostsamma att tillverka och därmed dyra att köpa in.

Andreas Echtermeyer föreläste om *Composite Technology*, dagens och framtidens material - kolfiber jämfört med glasfiber.

Erik Marklund från *Sicomp Swedish Institute of composite* i Piteå berättade om framtidens kompositmaterial som kommer att bygga på att fibrerna i produkterna är av "gröna" material, t ex linne, hampa, cellulosa, m.m. Spännande perspektiv med tanke på t ex proteshylsor som kan komma att konstrueras med nya material.

På kongressen avslöjdes även många intressanta nyheter rörande ortoser, knäleder, höftleder och även för händer och fötter.

Mycket tid ägnades åt ortopedi ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Armproteser eller avancerade

benproteser kan tyckas "dyra" som isolerade åtgärder för en brukare. Men betraktar man protesen i stället som en "investering", blir det en win-winsituation både för brukaren och samhället; brukaren kan börja arbeta igen, kan kanske även idrotta, delta i familjelivet på ett aktivt sätt. Framförallt får han/hon tillbaka sin livskvalitet som skapar en rad positiva effekter.

Olika i olika landsting

En annan angelägen fråga som diskuterades är patientuppföljning och samordning av statistik över re-

Vimmelbilder från NOK

giongränserna. I dag är skillnaderna enorma när det gäller hur brukare blir behandlade och vilka resurser som ställs till förfogande.

Dag Norén som driver företaget Health Care Management, HCM arbetar just med statistik och patientuppföljning. HCM tittar på att kostnadseffektivisera behandlingskedjan för patienten genom att låta den enkildes behov styra behandlingen. Patienten får snabbare behandling, mindre sjukskrivningar och bättre livskvalitet, etc.

Målsättningen är att sjukvårdens kompetens och organisation ska vara resultatet av "kundens" behov!

I dagsläget är det vårdens kompetens som styr inte brukarens behov.

Amputations- och protesregister

Den namnkunnige ortopedingenjören, tillika grundare av Skandinaviska Ortopedtekniska Laboratoriet, **Bengt Söderberg**, berättade om det

mer än 20 år gamla arbetet med att upprätta en databas för först höftmen som sedan också kom att omfatta knäproteser. Dokumentationen har lett till en kunskapsackumulering som i slutändan gagnat såväl brukare som forskare genom en mycket lyckad teknikutveckling beträffande teknik och protesdetaljer. Behovet av att föra register över ben- och armpoteser är lika stort, men väldigt lite har gjorts. Svårigheterna är också stora. Idag behandlas patienter med samma problem olika beroende på var man bor. Både teknik och material varierar stort.

En svårighet är också att det saknas generella riktlinjer för hur man skall mäta och värdera resultatet av olika insatser. Exempelvis kan materialfel endast härledas via ensklida OT-center. Detta skulle behöva studeras i ett mycket bredare perspektiv.

Genom att kunna jämföra de samlade erfarenheterna från olika center, kan vi dra viktiga slutsatser

och utifrån dem tillhanda hålla en bättre och mer konsekvent service till patienterna. Skillnader vad gäller komponenter och material är naturligtvis att vänta i internationella jämförelser, då här finns olika ekonomiska förutsättningar. Det är viktigt att dessa skillnader inses och dokumenteras.

Det svenska knä- och höftregistret används idag över hela världen som referensbank.

Framtidsfunderingar

5 personer med över 150 års erfarenhet ska försöka förutse framtiden inom ortopedin. Ambitionen är att väcka intressanta diskussioner och samtidigt få erfarenheter från kongressbesökarna om hur vi möter framtiden:

- **Bengt Söderberg:** Leg. Ortopedingenjör, VD SOL, Helsingborg, Sverige. Hur är ortopedin organiserad i andra länder och hur påverkar andra organisationer ortopedin?

Uppdelningen av den Skandinaviska marknaden? Konkurrenter från andra internationella företag samt deras affärsverksamheter, en service som hellre baseras på pengar än kvalitet?

- **Dan Blocka:** Ordförande ISPO International, Kanada. Protiser och ortoser idag och i framtiden ur ISPO:s perspektiv. Med många erfarenheter från andra sidan jordklotet och med nuvarande ordförandeskap i ISPO.
- **Anders Stenström:** Professor Ortopedi, Lund, Sverige.

Kommer dagens protiser ersättas med ortoser i framtiden? Anders lyfter fram statistiken för diabetes samt några andra sjukdomar med förebyggande behandling med ortoser för att kunna undvika amputation i framtiden.

- **Göran Sigblad:** Leg. Ortopedingenjör, VD Team Ortopedteknik, Jönköping, Sverige.

Vårt dagliga arbete styrs av anbudssystemet. Göran har djup insikt i detta. Vad händer i framtiden? Ändras även arbetsförhållandena för den legitimerade ortopedingenjören?

- **Nils-Odd Tønnevold:** VD Connectum, Ordförande i Momentum, Norge. Nils-Odd har gjort ett fantastiskt jobb med att påverka den norska regeringen för att synliggöra amputerades situation. Hur kan vi tillsammans underlätta vardagen för den amputerade? ★

Tim Powell mångsysslare | friluftare | farfar | bra granne | humorist | amputerad

Fusion™-foten

Funktion utan kompromiss.

För folk som Tim kan amputering helt enkelt inte betyda en minskad aktivitetsnivå. Ta hand om familj, egendom och grannar är en del av det dagliga livet utan rum för kompromiss. En protetisk fot med något mindre än exceptionell funktion kommer inte på fråga.

Fusion Foots integrerade design låter fotens alla delar arbeta tillsammans i harmoni istället för oberoende komponenter. Jämn hältilltå-rörelse, markant inversion/eversion, stark energiåtergivning, och vertikal stötkomprimering kombineras för att ge aktiva amputerade den prestanda de behöver.

REAL SOLUTIONS
FOR REAL PEOPLE

OHIO WILLOW WOOD®
free the body...free the spirit

FÖR MER INFORMATION RING OHIO WILLOW WOOD
+46 (0)18 34 92 91 WWW.OWWCO.SE

KFA Kontakt

LOKALFÖRENINGAR

KFA i GÖTEBORG med OMNEJD Inga Lill Karlsson, Tel 0300-244 74

KFA NORDÖSTRA SKÅNE Med nordöstra Skåne avses Hässleholm och Kristianstad sjukvårdsdistrikt.

Kontaktperson: Håkan Petersson, Tel 0451-826 78

KFA SJUHÄRAD Kontaktperson: Eva-Kajsa Stenvall, Tel 033-10 33 04

KFA VÄSTRA SKÅNE (avser Helsingborg, Landskrona, Svalöv, Bjuv och Höganäs kommuner)

Kontaktperson: Lillemor Björk-Önnerfjord, tel 042-725 05

TITANISTERNA Grupp för titaninplanterade.

Kontaktperson: Henrietta Greén (arm), Tel 0300-381 42

Kontaktperson: Agneta Lundal (ben) Tel 011-34 30 01

KONTAKTPERSONER

BORÅS Eva-Kajsa Stenvall, Tel: 033-10 33 04.

eva-kajsa.stenvall@bornet.net

FALUN Anne-Marie Björling Leo, Tel 023-299 29

GÄVLE Ann & Lasse Klang, Tel: 026-68 44 10 annolasse@hotmail.com

HALMSTAD Kent Ring, Tel 035-12 72 68 kent.ring@sosalarm.se

HELSINGBORG Leif Axelsson, Tel 0730-30 46 30 lgax@telia.com

JÖNKÖPING Helene Vaernelius, Tel 036-14 16 56

KUNGSBACKA Henrietta Green, Tel: 0300-381 42

henriettapeter.green@tele2.se

MALMÖ Thomas Jönsson, Tel 040-820 90. thomas.jonsson@fifh.com

NORRKÖPING Agneta Lundahl, Tel: 0708-23 91 36. agnetalu@yahoo.se

SKÖVDE Vakant

STOCKHOLM Ingela Byström Dhane, Tel: 08-570 250 17.

ingeladahne@telia.com

VÄSTERÅS Sara Lindal, Tel: 0702-66 61 15, zaralindal@tele2.se

YSTAD Kontaktperson: Stig Long, Tel: 0411-52 73 17

STYRELSE

ORDFÖRANDE

Leif Axelsson, Landbyvägen 13, 252 84 Helsingborg,

Tel: 042 -15 50 30. E-post: lgax@telia.com

VICE ORDFÖRANDE

Magnus Eneroth Överläkare och Verksamhetschef Ortopediska Kliniken,

UMAS Malmö. Tel: 040-33 24 31. magnus.eneroth@skane.se

SEKRETERARE

Kent Ring, Norra Vägen 20, 302 31 Halmstad,

Tel: 035-12 72 68. kent.ring@sosalarm.se

LEDAMÖTER

• Inger Lang, Sundholmogatan 26 216 41 Limhamn.

inger.lamg1@comhem.se

• Åke Persson, Drottninggatan 94, 252 21 Helsingborg,

Tel: 042-28 45 43. E-post: a.persson@sol.nu

• Leif Olofsson, Fägrevägen 5A, 360 51 Hovmantorp

Tel: 0470-74 10 08

• Inger Hoff, Idéns Väg, 295 35 Bromölla, Tel: 040-93 23 06.

i.hoff@swipnet.se

SUPPLEANTER

• Ingela Byström Dhane, Torsbyvägen 50, 139 51 Värmdö.

ingeladahne@telia.com

• Eva-Kajsa Stenvall, Björkhemsgatan 3, 506 46 Borås.

Tel: 033-10 33 04, eva-kajsa.stenvall@bornet.net

Bli medlem i KFA –Vi behöver dig. Du behöver oss

Du kan även anmäla medlemskap på hemsidan: www.kfa.se

Jag ansöker om medlemskap i KFA Stödmedlem Vi önskar familjemedlemskap

Jag är redan medlem men har ny adress enligt nedan — medlemsnummer:

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Personnummer/född år _____ Telefon: _____

Amputationsnivå: Höft Lårben Knä Underben Fot
 Överarm Underarm Hand Dubbelamp. Titan

Skicka kupong i ett ytterkuvert. Glöm ej portot. Det går också bra att e-posta: k.f.a@telia.com

När din anmälan är registrerad översänder vi inbetalningskort på medlemsavgiften för innevarande år.

KFA, Box 190 11, 250 19 Helsingborg

Postgiro: 22 82 57 - 2

Trias – klarar det dagliga livet

TRIAS är en ovanlig protesfot - en kombination av kreativ modern design och innovativ lättviktsteknik - en fot för dagens omgivningar och krav. En perfekt lösning för upp till medelaktiva brukare som behöver en lätt, funktionell kolfiber-fot.

TRIAS – en fot som hjälper dig att leva ett normalt liv och att kunna klara de dagliga utmaningarna som t.ex. att njuta av umgänget med familj och vänner. En fot som tillfredställer behovet av att vara oberoende och ge största möjliga stöd – något man kan förvänta sig av sin protesanpassning.

Otto Bock[®]

QUALITY FOR LIFE

Otto Bock Scandinavia AB • www.ottobock.se

POSTTIDNING B

Returadress:

KFA • Box 190 11

250 19 Helsingborg

**KFA önskar sina
läsare och huvud-
sponsorer...**

**...en härlig
höst**

www.begat.se

STOCKHOLM Tel 08-618 74 50

CAMP[®]

SCANDINAVIA

www.campscandinavia.se

HELSINGBORG Tel 042-25 27 00

ÖSSUR

www.ossur.com

Össur Nordic

UPPSALA Tel 018-18 22 00

CENTRI[®]

www.centri.se

SOLLENTUNA

Tel 08-505 33 200

erimed

www.erimed.se

HUDDINGE Tel 08-449 56 50

Otto Bock[®]

QUALITY FOR LIFE

www.ottobock.se

NORRKÖPING Tel 011-280 600

OHIO WILLOW WOOD

www.owwco.com

KNIVSTA Tel 018-34 92 91

mediroyal

www.mediroyal.se

STOCKHOLM Tel: 08-506 766 00